

Cannabissmissbruk i unga år ökar risken för psykosjukdom hos predisponerade individer

■ Alltsedan 1987 då Andréasson och medarbetare publicerade en registerstudie runt cannabissmissbruk vid mönsterring till militärtjänstgöring och senare psykosinsjuknande har en association mellan cannabis och psykosjukdom varit allmänt accepterad [1]. En fråga som varit föremål för desto mer debatt har varit om cannabissmissbruk är en orsaksfaktor till eller en konsekvens av en psykosjukdom.

I en nyligen publicerad studie har forskarna prospektivt följt en populationsbaserad tysk kohort på ca 2 600 personer över en fyraårsperiod [2]. Åldern vid inklusion var 14–24 år. Personer med prepsykotiska symtom, enligt ett självskattningsinstrument (SCL-90-R) vid inklusion, som missbrukade cannabis hade betydligt högre risk att utveckla mer uttalade psykotiska symtom fyra år senare (enligt ett intervjuerat instrument, M-CIDI, 51 procent risk) än cannabissmissbrukande individer utan tecken till prepsykotiska symtom vid inklusion (21 procent risk). Ett dos-responsmönster noterades mellan frekvens av cannabisanvändning vid inklusion och risk för psykotiska symtom efter fyra år.

Författarnas slutsats är att cannabissmissbruk ökar risken för psykotiska symtom, särskilt hos symtomässigt

predisponerade individer. Eftersom predisposition för psykos vid inklusion inte signifikant predicerade cannabissmissbruk efter fyra år drar forskarna slutsatsen att hypotesen om cannabisanvändning som självmedicinering mot psykosjukdom inte stöds.

I en annan nyligen publicerad studie har en association mellan en polymorfism i genen för katekol-O-metyltransferas (COMT) och risk för psykosinsjuknande vid cannabissmissbruk identifierats [3]. Forskarna har prospektivt följt en kohort från Nya Zeeland om ca 800 personer från 3 till 26 års ålder. Vid 26 års ålder uppfyllde 3,6 procent kriterierna för schizofreniformt syndrom enligt DSM-IV.

Försökspersonerna intervjuades angående cannabisanvändning vid 13, 15, 18, 21 och 26 års ålder. Resultatet av studien är att personer som använt cannabis före 18 års ålder (ca 25 procent av kohorten) och som har enzymatiskt högaktiva varianter av COMT (Val/Val och Val/Met i Val158Met-polymorfismen) löper signifikant ökad risk att drabbas av psykosjukdom, medan ingen signifikant riskökning noterades för personer med den lågaktiva varianten (Met/Met).

Ingen signifikant riskökning identifierades i studien för personer med canna-

bissmissbruk enbart i vuxen ålder (21 och 26 år vid intervjun) eller för personer med högaktiva enzymvarianter utan cannabissmissbruk.

Forskarnas slutsats är att det sannolikt finns en kausal interaktion mellan COMT-genotyp och cannabis före 18 års ålder vad gäller risk för psykosjukdom.

Sammantaget stärker dessa studier evidensen för att cannabissmissbruk i tonåren utgör en kausal riskfaktor för psykosjukdom hos individer med genetisk och/eller symtomässig predisposition. Om resultatet visar sig reproducerbara utgör de ytterligare skäl till kraftfulla samhällsinsatser mot cannabissmissbruk, särskilt bland unga.

Pontus Strålin

pontus.stralin@sll.se

1. Andréasson S, et al. Cannabis and schizophrenia. A longitudinal study of Swedish conscripts. *Lancet*. 1987;2:1483-6.
2. Henquet C, et al. Prospective cohort study of cannabis use, predisposition for psychosis, and psychotic symptoms in young people. *BMJ*. 2005;330:11.
3. Caspi A, et al. Moderation of the effect of adolescent-onset cannabis use on adult psychosis by a functional polymorphism in the catechol-O-methyltransferase gene: longitudinal evidence of a gene x environment interaction. *Biol Psychiatry*. 2005;57:1117-27.

Förtidspensionärer högkonsumer av sjukvård

■ En stor del av den svenska arbetskraften är förtidspensionerad på grund av sjukdom. Hur de 540 000 förtidspensionärerna mår är föga känt.

215 män i åldern 30–54 år som förtidspensionerades under 1981 respektive 1986 och en kontrollgrupp icke-pensionärer omfattande 620 män i motsvarande ålder, alla från Eskilstuna, enkätundersöktes 1989. 1 52 förtidspensionärer (70,7 procent) och 456 (73,5 procent) referenter svarade.

Pensionsdata från Riksförsäkringsverket, sjukvårdskonsumtion samt skattad kontakt med sluten och öppen sjukvård under det senaste året studerades. Slutenvårdsdata inhämtades från nationella sjukvårdsregistret för åren 1976–1998.

Förtidspensionärerna var något äldre än kontrollgruppen. Det var vanligare att förtidspensionärerna var ensamstående och lågutbildade. De vanligaste pensio-

neringsorsakerna var rörelseorganens sjukdomar (44,7 procent), psykiska sjukdomar (18,6 procent) och cirkulationsorganens sjukdomar (9,3 procent).

Förtidspensionärerna sökte sjukvård betydligt oftare än referensgruppen: oddskvot och 95 procent konfidensintervall för besök hos primärvårdsläkare 7,2 (4,1–13,0), för öppenvårdsbesök på sjukhus 24,0 (15,2–38,1), för besök hos privatläkare 3,6 (2,0–6,5) och för sjukvårdskontakt över huvud taget under de senaste tolv månaderna 8,2 (4,2–16,2).

Förtidspensionärerna utnyttjade slutenvården dubbelt så ofta som referensgruppen, relativ risk 2,27 och 95 procent konfidensintervall 1,87–2,75.

Alla vårdiagnoser visade på signifikant högre vårdutnyttjande undantaget urin- och könsorganens sjukdomar samt observationsdiagnoser.

Sjukvårdskonsumtionen sjönk över tid för förtidspensionärerna men var vid

uppföljningstidens slut fortfarande 2,3 gånger högre än referensgruppens.

Förtidspensionering är inte kurativ. Förtidspensionärernas konsumtion av sjukvård fortsätter att vara hög, även efter pensionering, den är ospecifik och är inte relaterad till underliggande diagnos för förtidspension.

Är förtidspensionärer generellt sjukligare än vad som framkommer av pensionsdiagnoserna eller blir de sjukare av sjuk-skrivning och förtidspensionering? Mer forskning om medicinska konsekvenser av förtidspensionering behövs.

Thorne Wallman,

thorne.wallman@pubcare.uu.se

Wallman T, et al. Health care utilisation before and after retirement due to illness. *Scand J Prim Health Care*. 2004;22:95-100.